

GO'ZALLIL/BEAUTY KONSEPTINING OBRAZLI ASPEKTIDAGI QIYOSIY TAHLILI

Ulug'ova Shoxida Shoxruxovna

Ispan va italyan tillari kafedrasida dotsenti
Samarqand davlat chet tillar instituti

Abduvoseyeva Nozanin Abdulloevna

Samarqand Davlat Chet Tillar Instituti
Roman-german tillari fakulteti

2215-guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10349737>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 01-December 2023 yil

Ma'qullandi: 05- December 2023 yil

Nashr qilindi: 11- December 2023 yil

KEY WORDS

«Go'zallik» konseptining turli aspektlariga talaygina lingvistik tadqiqotlar bag'ishlangan.

ABSTRACT

Ushbu maqolada go'zallik bilan bog'liq xilma-xil nazariyalar, qarashlar va ta'limotlar mavjud. Go'zallik konsepti ham olamning lisoniy manzarasi va idroki bilan bog'liq lisoniy-mental tushuncha sanaladi.

Maqolada go'zallik konseptiyasining Cheyf, Jakendof so'zlariga ko'ra bu konseptiya ko'rsatib berilgan. Bugungi kunda go'zallik faqat insonning tashqi ko'rinishi nazarda tutilmaydi balki, inson odob-axloqi bilan ham go'zaldir. Ushbu san'at asarida tarix bilan bir qatorda haqiqatdan ham olamni go'zallik qutqarishi mumkin bo'lgan bir manzara aks ettirilgan. «Go'zallik» konseptining turli aspektlariga talaygina lingvistik tadqiqotlar bag'ishlangan. Bu albatta tabiiydir, chunki ushbu konsept muhim, mazmun jihatidan hayotiy, (S.G.Vorkachyovning talqini bo'yicha) konseptlaridan biridir. Bunday holatda go'zallik olamni qutqarib qoluvchi, tirik, aktiv, harakat qiluvchi kuch sifatida tasvirlanmoqda.

Ingliz tilida kundalik so'zlashish vaqtida aksar hollarda «pretty» so'zi qo'llaniladi, «beautiful» esa badiiy matnlarda qo'llaniladi. Go'zallik haqida gap ketar ekan ko'z orqali ko'radigan narsalarni nazarda tutadi. O'zbek tilida esa kundalik hayotda «go'zal» so'zidan ko'ra «chiroyli» leksemani qo'llash odat tusiga kirgan. «Go'zal qiz» - «chiroyli qiz» so'z birikmalarining qo'llanilishni kuzatadigan bo'lsak, juda qiziqarli natijalarga erishishimiz mumkin: birinchi holatda inson dunyoqarishida ichki go'zallik, ulug'vorlik ko'zda tutilishi mumkin, ikkinchi holatda esa tashqi ko'rinish nazarda tutiladi.

Darhaqiqat, go'zallik tushunchasi deganda yana bir qator fikrlar mavjud. Aleksandr Baumgarten so'zlariga ko'ra go'zallik bu-Go'zallikda avvalo shaxs o'zini ko'radi va rivojlanadi ya'ni rivojlanish bosqichida shakllanadi. Tabiiyki savol tug'iladi inson nimani go'zal deb biladi, yaratgan vositalari orqalimi yoki yaratilgan tabiiy vositalar orqalimi? Albatta inson go'zallikni o'zining go'zal qadriyatlarini dunyoga tanitish, xalqning boy va betakror estetik dunyosini aks ettiradigan personajlar yaratish orqali insonni ma'naviy jihatdan yuksaltirishga xizmat qiladi. Go'zallik/beauty konseptining obrazli aspektidagi qiyosiy tahlili natijasida ularning quyidagi o'ziga xos xususiyatlarini aytib o'tish mumkin: 1.Ozbek tilida ifodalash uchun qo'llaniladi. Kundalik ilmiy ijodida tez-tez konsept atamasi tushuncha bilan sinonim sifatida qo'llaniladi.

«Konsept» - lotincha «conceptus» soʻzidan olingan boʻlib, tushuncha maʼnosini bildiradi. Konsept tushunchalar yigʻindisidir. Goʻzallik tushunchalarida negizida koʻplab metaforalar mavjud. Goʻzallik=Boylik, pul metaforasidir. Goʻzallik bu – mablagʻ talab qiladigan mato. Chindan ham goʻzallikni pul bilan oʻlchab boʻlmaydi deyishadi, biroq hozirgi zamonda goʻzallikni pulga ham sotib olishadi.

Ingliz tilidagi «beauty» konseptini obrazli aspektda tasvirlash uchun ham biz tadqiqotimiz davomida turli xil gazeta materiallarida, badiiy matnlarda hamda boshqa badiiy asarlarda uchrashi mumkin. Goʻzallik –bu siyosiy gʻoya sifatida koʻrsatib oʻtilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov U.N. Konsept tushunchasi va uning badiiy adabiyotdagi mohiyati // OʻzMU xabarlari, 2017.- 15. –B.416-417.
2. 2.Cheyf, R.Djakendof, G.Lakof, R.Lakendof. Goʻzallik konsepti va uning obrazli tasviri tushunchasi // 1974-. 367-369 b.
3. 3. Yandasheva T.Oʻzbek tilida goʻzallik konsepti //Til va adabiyot tadqiqotlari, 2020-B.361-365.

